

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 12123/2025
15.05.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Миљуш, председника већа, Јасмине Стаменковић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милош Лазаревић, адвокат из ..., против тужене Република Србија – Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 964/25 од 20.03.2025. године, у седници одржаној 15.05.2026.године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужиоца, па се **УКИДАЈУ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 964/25 од 20.03.2025. године у делу става 1. изреке, којим је одбијена жалба тужиоца и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 3152/21 од 03.10.2024. године у ставу 8. изреке и у ставу 3. изреке, као и пресуда Вишег суда у Београду П 3152/21 од 30.10.2024. године у ставу 8. изреке, којим је одбијен тужбени захтев да се тужена обавезе да тужиоцу плати 316.250,10 динара на име стварне штете са каматом од 01.12.2017. године до исплате, те у односу на одлуку о трошковима поступка и у том делу предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

У преосталом делу **СЕ ОДБИЈА** као неоснована ревизија тужиоца.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 3152/21 од 03.10.2024. године, ставом 1. изреке, дозвољено је објективно преиначење тужбе поднеском од 21.08.2024. године, па је ставом 2. изреке, утврђено да је тужба повучена у делу којим је тужилац тражио да се тужена обавезе на исплату износа од 30.706.425,00 динара на име вредности стана и 30.000.000,00 динара на име трошкова лечења у Минхену. Ставом 3. изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и тужена обавезана да тужиоцу исплати на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог и незаконитог лишења слободе износ од 7.000.000,00 динара са законском затезном каматом од 03.10.2024. године до исплате. Ставом четири изреке, одбијен је захтев тужиоца да се тужена обавезе да плати још 6.540.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог и незаконитог лишења слободе, као и законску камату на досуђени износ од 7.000.000,00

динара за период почев од 01.12.2017. године до 02.10.2024. године. Ставом 5. изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца да се тужена обавезе да плати 2.000.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због претрпљених душевних болова због повреда угледа и части. Ставом 6. изреке, одбијен је тужбени захтев да се тужена обавезе да тужиоцу плати 253.904.347,14 динара на име стварне штете у виду изгубљене вредности капитала привредних друштава у непосредном и посредном власништву тужиоца са законском затезном каматом од 01.12.2017. године до исплате. Ставом 7. изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца да се тужена обавезе да му плати 17.582.564,69 динара на име изгубљене добити са каматом од 01.12.2017. године као дана подношења тужбе до исплате. Ставом 8. изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца да се тужена обавезе да му плати 316.250,10 динара на име стварне штете на име трошка смештаја породице тужиоца у Словенији за време трајања екстрадиционог притвора са законском каматом од 01.12.2017. године до исплате, а ставом 9. изреке је одлучено да свака странка сноси своје трошкове.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 964/25 од 20.03.2025. године, ставом 1. изреке, одбијене су као неосноване жалбе странака и потврђена је пресуда Вишег суда у Београду П бр.352/21 од 03.10.2024. године у делу става трећег изреке, којим је тужена обавезана да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете за душевни бол због неоснованог лишења слободе плати 3.700.000,00 динара са законском затезном каматом од 03.10.2024. године до исплате, као и у ставовима четвртим, шестим, седмим, осмим и деветим изреке. Ставом 2. изреке, преиначена је наведена пресуда Вишег суда у Београду у делу става трећег изреке, па је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца да се тужена обавезе да му на име накнаде нематеријалне штете за душевни бол због неоснованог лишења слободе плати још 3.300.000,00 динара са законском каматом од 03.10.2024. године као дана доношења првостепене пресуде до исплате. Ставом 3. изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове другостепеног поступка.

Благовременом ревизијом тужилац побија правноснажну другостепену пресуду у делу којим је правноснажно одбијен тужбени захтев и у односу на одлуку о трошковима, из свих законом предвиђених разлога, па предлаже да се ревизија усвоји и пресуда апелационог суда преиначи, а тужиоцу досуди 6.540.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог и незаконитог лишења слободе са каматом, 253.904.347,14 динара на име стварне штете у виду изгубљене вредности капитала привредних друштава у непосредном и посредном власништву тужиоца са каматом, 17.582.564,69 динара на име изгубљене добити са каматом од 01.12.2017. године до исплате, 316.250,10 динара на име стварне штете на име смештаја породице тужиоца у Словенији за време трајања екстрадиционог притвора са каматом од дана подношења тужбе до исплате, као и да му накнади трошкове поступка, или да се побијана пресуда укине и предмет врати на поновни поступак.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у изреци ове пресуде.

Према утврђеном чињеничном стању, Пето општинско јавно тужилаштво је 20.10.2006. године поднело предлог за спровођење истраге против тужиоца и трећих лица због кривичног дела отмице из члана 134. став 1. КЗ. Истражни судија Општинског суда у Сопоту је саслушао осумњиченог АА 27.11.2006. године и истог дана донео решење о спровођењу истраге за наведено дело под бр.Ки 95/06. Жалба

окривљених одбијена је решењем Окружног суда у Београду Кв 4012/06 од 19.12.2006. године. Осумњичени је на записнику изјавио да станује на адреси у ..., ул. ... и упозорен је на обавезно одазивање на судске позиве и обавезу пријављивања промене адресе и последице непоштовања те обавезе. По окончању истраге, Пето општинско јавно тужилаштво је Општинском суду у Сопоту поднело оптужницу Кт 1412/06 од 26.10.2009. године за наведено дело, после чега је одлучивано о надлежности за даљи поступак, списи су достављени Вишем суду у Београду на надлежност и уведени под бројем К 603/13. Виши суд у Београду је заказао главни претрес за 12.06.2012. године. Окривљени два пута није примио позив на остављеној адреси, па је потражном одељењу ПУ Београду упућен захтев за теренску проверу. Полиција је известила да је наредбом Вишег суда у Београду Ки 2453/10 расписана потерница због кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица из члана 359. КЗС. Оптужница Кт 1412/06 је мењана актима Вишег јавног тужиоца у Београду од 03.11.2011. године и 11.06.2012. године, а веће Вишег суда у Београду је решењем Кв 2398/12 од 21.06.2012. године наредило издавање потернице према тужиоцу, с тим да наредбу изврши ПУ за Град Београд УКП Одељење за потраге и да окривљеног, када буде пронађен, доведе у Виши суд у Београду. У вези оптужбе за кривично дело отмице окривљеном није била одузета путна исправа и није био одређен притвор. Поступак за ово дело је обустављен решењем Вишег суда у Београду К 603/13 од 07.10.2015. године због одустанка јавног тужиоца од кривичног гоњења.

Решењем истражног судије Вишег суда у Београду Ки 2453/10 од 07.12.2010. године, према тужиоцу је одређено спровођење истраге због основане сумње на извршење кривичног дела злоупотреба службеног положаја из члана 359. став 3. КЗ, заједно са другим лицима, директорима или помоћницима директора у предузећима „ББ“, „ВВ“ и „ГГ“, према којима је раније било одређено спровођење истраге. Посебним решењем од истог дана према тужиоцу је одређен притвор у трајању до највише месец дана који се рачуна од часа лишења слободе. Притвор је одређен из разлога предвиђених у члану 142. став 2. тачка 1. ЗКП, јер је истражни судија оценио да се окривљени крије и члана 142. став 2. тачка 3. ЗКП, због постојања околности које су указивале да би окривљени ако буде на слободи могао да понови пријављено дело. У овом поступку је наређено расписивање међународне потернице по којој је тужилац ухапшен у Словенији од 27.07.2012. године. Окружни суд у Копру је одредио екстрадициони притвор јер је оценио да је тражено лице дошло у Словенију на годишњи одмор, да заједно са члановима породице има боравиште у Минхену и није могло да се очекује да ће се задржати у Словенији до доношења одлуке о изручењу Србији.

Тужилац је изручен органима РС 18.07.2013. године и саслушан је пред истражним судијом Вишег суда у Београду 19.07.2013. године, те је задржан у притвору. Окривљени је 03.09.2013. године предложио да се притвор замени јемством и тај предлог је одбијен, а 20.01.2014. године мера притвора је замењена блажом мером забране напуштања стана. Решењем Вишег суда у Београду од 29.05.2014. године, одређено је да се мера забране напуштања стана укине полагањем јемства од 45.497.835,00 динара која се састоји у упису хипотеке на две непокретности и забрана напуштања стана је укинута када је хипотека уписана. Решењем Вишег суда у Београду Ки 183/11 од 17.11.2015. године, према тужиоцу је обустављен кривични поступак за кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица по оптужници од 29.07.2013. године услед одустанка јавног тужиоца од кривичног гоњења.

Лишење слободе тужиоца је трајало укупно 677 дана од којих је у екстрадиционом притвору у Копру боравио од 28.07.2012. до 18.07.2013. године, а од тада до 20.01.2014. године у Београду, а затим је 29.05.2014. године примењивана мера забрана напуштања стана уз електронски надзор. Тужилац је отишао у Немачку пре доношења решења о спровођењу истраге Ки 2453/10 од 07.11.2010. године а притвор је истог дана одређен посебним решењем ради обезбеђења његовог присуства у поступку и ради спречавања опасности да понови кривично дело. У раније покренутом поступку у вези кривичног дела отмице за који је тужилац знао и у којем је био упозорен на обавезу да суду пријави промену пребивалишта или адресе, никад није одређен притвор, већ је 2012. године само издата наредба за довођење. У раније покренутом поступку тужиоцу није била одузета путна исправа нити је била изречена забрана напуштања РС без дозволе суда. Према записнику Окружног суда у Копру Кп 273/12 од 28.07.2012. године произлази да је екстрадициони притвор одређен на предлог РС поводом поступка за кривично дело злоупотреба службеног положаја из члана 359. КЗС, а када је тужилац већ био у притвору захтевом за изручење је придодат и поступак за кривично дело отмице.

На основу овако утврђених чињеница, нижестепени судови закључују да лишење слободе није било незаконито, јер се заснивало на одлукама надлежних судова донетих у законом прописаним поступцима и у оквиру законских овлашћења. Лишење слободе није оправдано доношењем осуђујуће пресуде и изрицањем кривичне санкције, па је држава по посебном основу из члана 584. став 1. ЗКП, одговорна за штету услед неоснованог лишења слободе с обзиром на исход поступка. Лишење слободе није последица тужиочевих недозвољених поступака, јер је тужилац пре доношења решења о спровођењу истраге отишао у Немачку где је имао пријављен боравак, а тада није знао да ће против њега бити покренута истрага, а у раније покренутом поступку му није изречена забрана напуштања Србије без дозволе суда. С обзиром да је притвор одређен не само због тужиочеве недоступности државним органима, већ и због опасности да понови пријављено дело, ако се буде бранио са слободе, не може да се тврди да би тужилац остао на слободи да се у време доношења решења о покретању истраге налазио у Србији. Нижестепени судови закључују да лишење слободе није проузроковано тужиочевим недозвољеним поступцима и да нема околности због којих би право на накнаду штете по одредби из члана 584. став 2. ЗКП, било искључено.

Одлучујући о захтеву за накнаду за душевни бол због неоснованог лишења слободе, другостепени суд је делимично преиначио пресуду првостепеног суда тако што је одбио захтев преко износа од 3.700.000,00 динара у ком делу је првостепена пресуда потврђена са каматом од дана пресуђења пред првостепеним судом до исплате.

Супротно ревизијским наводима другостепени суд је дао јасне и довољне разлоге о начину одмеравања накнаде с обзиром на објективне околности као што су тежина пријављеног дела, трајање притвора, услови у којима је извршавана мера, раније понашање оштећеног, његова породична ситуација, однос друштвеног окружења према оштећеном, али у одређеној мери и с обзиром на субјективне околности специфичне за сваког човека, у овом случају за тужиоца. Накнада је одмерена према члану 200. став 2. ЗОО, са циљем да се не погодује тежњама неспојивим са њеном друштвеном сврхом. Циљ накнаде је да оштећеном отклони негативне последице по личност које су наступиле због неоснованог лишења слободе, а не да му омогући животни стандард који је имао до одређивања притвора, а ради се о

високом животном стандарду и луксузном животу који представљају тежњу неспојиву са друштвеном сврхом накнаде.

Нижестепени судови су дали јасне разлоге због чега су одбили захтев тужиоца за накнаду штете због изгубљене добити због непосредног или посредног учешћа тужиоца у капиталу побројаних привредних друштава, јер је на основу улагања тужилац стекао право на удео у основном капиталу сваког појединог друштва, сразмерно вредности свог улога, стекао је право гласа и имовинска права која укључују и право на учешће у расподели добити и ликвидационе масе, а тужилац ничим није доказао да је због неоснованог лишења слободе одлукама привредних друштава о исплати добити или било којим другим одлукама изостао добитак за њега као једног од чланова друштва, које би он по редовном току ствари или према посебним околностима могао очекивати. Одлука је донета правилном применом члана 189. ЗОО.

Међутим, неправилна је одлука нижестепених судова о захтеву тужиоца за накнаду стварне штете у висини трошкова смештаја породице за време трајања екстрадиционог притвора у Словенији. Ова одлука је последица погрешног става о недостатку активне легитимације тужиоца у односу на тај захтев.

Чланом 171. Породичног закона је прописано да је имовина коју су супружници стекли радом у току трајања заједнице живота у браку њихова заједничка имовина, а сагласно члану 174. истог закона, заједничком имовином супружници управљају и располажу заједнички и споразумно. Према ставу 2. овог члана, сматра се да послове редовног управљања супружник увек предузима уз сагласност другог супружника.

Према члану 187. Породичног закона за обавезе преузете ради подмирења потреба заједничког живота у браку, као и за обавезе које по закону терете оба супружника, супружници одговарају солидарно својом заједничком и посебном имовином.

Нижестепени судови наводе да су рачуни за смештај гласили на супругу тужиоца. То је једино и могуће, с обзиром да се у месту где су трошкови смештаја настали тужилац налазио у екстрадиционом притвору. Ради се о трошковима који су настали због посета породице тужиоцу који је био у притвору, те се ради о трошковима насталим за потребе заједничког живота супружника. У току поступка није било спорно да су супружници били у браку. Није истицано нити доказано да су трошкови смештаја подмирени из посебне имовине тужиоцеве супруге, због чега се има сматрати да су подмирени из заједничке имовине супружника стечене радом у току брака. Следи да је за обавезе према даваоцу услуге смештаја постојала солидарна одговорност оба супружника, и тужиоца и његове супруге ДД, на основу члана 187. став 1. Породичног закона. То значи да се и трошкови учињени на име смештаја могу сматрати трошковима учињеним не само од стране тужиоцеве супруге, већ и самог тужиоца, из њихове заједничке имовине, па је тужилац активно легитимисан да потражује накнаду штете на име предметних трошкова. За обавезе преузете ради подмирења потреба заједничког живота, законом је прописана да је обавеза оба супружника солидарна. За потраживања, солидарност на страни супружника као поверилаца, солидарност није законом прописана. С обзиром да се ради о дељивој обавези у смислу члана 412. став 1. Закона о облигационим односима, према ставу 3. овог члана кад у некој дељивој обавези има више поверилаца, потраживање се дели међу њима на једнаке делове, ако није што друго одређено, и сваки поверилац може захтевати само свој део

потраживања. То су релевантне одредбе материјалног права за оцену активне легитимације тужиоца, а приликом утврђивања висине накнаде потребно је имати у виду да се могу надокнадити само они трошкови који су оправдани, у висини трошкова уобичајеног, просечног смештаја, односно да се не могу досудити трошкови чијем је настанку допринео оштећени у смислу члана 192. ЗОО.

Из наведених разлога, у том делу је одлука нижестепених судова укинута на основу члана 416. ЗПП, па ће у поновном поступку првостепени суд расправити битне чињенице за одлучивање о захтеву за накнаду стварне штете у висини трошкова насталих смештајем породице ради посете тужиоцу док је трајао екстрадициони притвор у Словенији, те ће донети и одлуку о трошковима спора. У преосталом делу ревизија тужиоца је одбијена на основу члана 414. ЗПП.

**Председник већа – судија
Татјана Миљуш, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић